

Brüsszel, 2021.5.17.
COM(2021) 240 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**az EU-n belüli fenntartható kék gazdaság új megközelítéséről
Az EU kék gazdaságának átalakítása a fenntartható jövő érdekében**

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

az EU-n belüli fenntartható kék gazdaság új megközelítéséről Az EU kék gazdaságának átalakítása a fenntartható jövő érdekében

1. A „KÉK NÖVEKEDÉSRŐL” A „FENNTARTHATÓ KÉK GAZDASÁGRA” VALÓ ÁTÁLLÁS MEGVALÓSÍTÁSA

Az európai zöld megállapodás¹ felszólít arra, hogy gazdaságunkat korszerű, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággá alakítsuk át, amelyben a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás fokozatosan megszűnik, és az EU természeti tőkéje védelmet élvez. Az európai helyreállítási terv² a zöld és digitális átállás ösztönzését, az európai gazdaság méltányosabbá és reziliensebbé tételét, valamint a jövő generációk számára fenntarthatóbbá tételét tűzi ki célul. Az Európai Unió kék gazdasága segíthet e kettős kihívás teljesítésében: ha fenntarthatóbb pályára áll, intézkedések és ötletek forrásává válik, innovációt hoz létre, ösztönzi a gyors és tartós fellendülést, és megvédi bolygónkat.

A globális kék gazdaság nemzetgazdasági összehasonlítás esetén a világ hetedik legnagyobb gazdasága lenne, és az óceán mint gazdasági egység a G7-ek tagja lenne. A kék gazdaság a bolygó legnagyobb ökoszisztémájában működik: az óceánok az összes víztest 97 %-át és az összes életforma 80 %-át foglalják magukban. Az óceánok körülvesznek és fenntartanak minket, minden második lélegzetvételünkhöz elegendő oxigént, az emberiség közel fele számára élelmet, valamint az emberi egészség szempontjából kritikus jelentőségű erőforrásokat biztosítanak, nem beszélve a gazdasági kölcsönhatások hálózatáról.

Európa kék gazdasága 4,5 millió közvetlen munkahelyet biztosít³, ezek közül sokat a kevés alternatívával rendelkező régiókban. Magában foglalja az óceánokkal, tengerekkel és partvidékekkel kapcsolatos valamennyi iparágat és ágazatot, függetlenül attól, hogy azok a tengeri környezetben (például hajózás, halászat, energiatermelés) vagy a szárazföldön (például kikötők, hajógyárak, szárazföldi akvakultúra és algatermelés, tengerparti turizmus) működnek. Gazdaságunk széles, gyorsan változó szegmenséről van szó, amely az elmúlt évtizedben jelentős lépéseket tett a korszerűsödés és a diverzifikálódás érdekében. A hagyományos ágazatok mellett olyan innovatív ágazatok is fejlődnek és növekednek, mint az óceánenergia, a kék biogazdaság, a biotechnológia és a sótalánítás, így új távlatokat biztosítanak és munkahelyeket teremtenek.

Ezek és más gazdasági tevékenységek kumulatív hatást gyakorolnak a tengeri környezetre a látható szennyezéstől (például műanyag hulladék és olajszenyezés) a láthatatlan szennyezésig (például mikroműanyagok, víz alatti zaj, vegyi anyagok és tápanyagok). Az éghajlatváltozás és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás tisztító hatást fejt ki óceánjainkra, tengerpartjainkra és az ott élő emberekre, a vízhőmérséklet változásától a savasodásig, a

¹ COM(2019) 640 final.

² COM(2020) 442 final.

³ Európai Bizottság (2020), The EU Blue Economy Report 2020 [2020. évi jelentés az uniós kék gazdaságról].

tengerszint-emelkedésig, valamint a gyakoribb és intenzívebb áradásokig és erózióig. Az éghajlatváltozás, a szennyezés, az erőforrások túlzott kiaknázása és a természetes élőhelyek pusztulása miatti biodiverzitás-csökkenés jelentős veszélye mellett ezek a hatások a kék gazdaság és a társadalom egészségének rezilienciáját veszélyeztetik.

Ez a közlemény rendszerszemléletet alkalmaz, amely az óceánpolitikát beépíti új európai gazdaságpolitikánkba. Óceánjaink és az általuk támogatott „kék gazdaság” elengedhetetlen az európai zöld megállapodásban meghatározott átalakulás megvalósításához. Kiemelt példaként említhető az óceánok hozzájárulása az energiatermeléshez, a közlekedés környezetbarátabbá tételéhez, valamint a fenntartható élelmiszer-termeléshez. Az egészséges óceánok hozzájárulása elengedhetetlen a fenntartható gazdasághoz. Jobban össze kell kapcsolnunk a zöld és a kék politikákat, mindeközben pedig megközelítésünket az EU határain túlra is ki kell terjesztenünk, hogy vezető szerepet töltsünk be a nemzetközi óceánpolitikai irányítás terén.

A fenntartható kék gazdaság kézzelfogható lehetőségeket fog teremteni új munkahelyek és vállalkozások létrehozására. Létrehozásuk az óceánokra és a partvidékekre kifejtett hatások mérséklésére irányuló munka eredménye lesz, amelynek célja, hogy az innováción, a körforgásos gazdaságon és az óceánok iránti tiszteleten alapuló, reziliens gazdasági modell épüljön ki. Ez azt jelenti, hogy a megújuló erőforrásokat használó vagy előállító, a tengeri ökoszisztémákat védő, a szennyezést csökkentő és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát növelő vállalkozások ösztönzőket kapnak, más vállalkozásoknak pedig csökkenteniük kell a környezeti lábnyomukat. Ez ugyanolyan fontos az emberek számára, mint a bolygó számára. A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend⁴ elismeri, hogy egészséges óceánok nélkül veszélyben van az e bolygón kialakult élet; az óceánok erőforrásai nélkül a bolygó emberi társadalmi elvesztik önfenntartási képességüket.

Ez a közlemény részletes és reális menetrendet határoz meg azzal a céllal, hogy a kék gazdaság fontos szerepet töltsön be az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek megvalósításában. Dinamizmusának és innovációs potenciáljának köszönhetően az ágazat jó helyzetben van a zöld átállás befolyásolásához, mégpedig azért, hogy az ellenőrizetlen növekedést tiszta, az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens és fenntartható tevékenységekkel váltja fel, amelyek csekély hatást fejtenek ki a tengeri környezetre. Az az idejétmúlt elképzelés, miszerint a környezetvédelem összeegyeztethetetlen a gazdasággal, lehetővé teszi annak felismerését, hogy a környezet és a gazdaság szervesen összekapcsolódik, különösen a tengerhasznosítási ágazatban. Át kell helyeznünk a hangsúlyt a „kék növekedésről” a fenntartható kék gazdaságra.

Európa tengerei és óceánjai természetes és alapvető szövetségesek a klímaválság és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos válság kezelése során. Jelentős végrehajtási hiányosságot kell áthidalni ahhoz, hogy 2030-ra a védett tengeri területek aránya a jelenlegi 11 %-ról 30 %-ra emelkedjen⁵, teljesüljenek a tengereink szennyezésmentesítésére vonatkozó ambiciózus célok, és a lehető legjobban ki lehessen használni Európa természeti és tengeri erőforrásait Európa 2030-ra kitűzött céljainak és klímasemlegességi törekvésének teljesítése

⁴ 14. fenntartható fejlődési cél – az óceánok, tengerek és tengeri erőforrások megőrzése és fenntartható hasznosítása a fenntartható fejlődés érdekében.

⁵ COM(2020) 380 final.

érdekében. Ez a közlemény az **óceánpolitikai küldetéshez**⁶ kapcsolódó, tervezett kutatással együtt kijelöli azt az utat, amely lehetővé teszi e célok megvalósítását.

Ez a közlemény felszólítja a kék gazdaság szereplőit az európai zöld megállapodás elveinek támogatására. Az elmúlt 15 évben az EU szilárd alapot teremtett az integrált és szinergiákra épülő európai tengerpolitikához azáltal, hogy bevonta tagállamait, a régiók helyi érdekelt feleit, valamint a szárazföldi zöld gazdaságot. A fenntartható kék gazdaság létrehozására való áttérés az érdekelt felekkel (a nagy- és kisvállalkozásokkal, a helyi csoportokkal, az óceánjaink állapotát szívügyüknek tekintő fiatalokkal és a nagyközönséggel) folytatott egyre szorosabb együttműködésen fog alapulni. Ennek egy közös elképzelés mentén kell *valamennyi* csoportot és ágazatot egyesítenie. Más aktuális bizottsági kezdeményezések kiegészítéseként ez a közlemény (a 2. fejezetben) ismerteti a kék gazdaság dekarbonizációval, természeti tőkénk megőrzésével, körforgásos gazdasággal és felelős élelmiszer-termeléssel kapcsolatos menetrendjét. Jóllehet nem kimerítő jelleggel, de bejelent néhány új kezdeményezést, és ismertet bizonyos, az átállás megvalósításához szükséges eszközöket (3. fejezet) és támogató eszközöket (4. fejezet).

2. A KÉK GAZDASÁG ÉRTÉKLÁNCAINAK ÁTALAKÍTÁSA

2.1. A klímasemlegességre és a szennyezőanyag-mentességre vonatkozó célkitűzések megvalósítása

A fenntartható kék gazdaság számos megoldást kínál az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek megvalósítására. Számos jelenlegi tevékenységnek csökkentenie kell a szénlábnymát, és az új, karbonsemleges tevékenységeknek központi helyre kell kerülniük. A kék gazdaság a tengeri megújuló energia fejlesztésével, valamint a tengeri közlekedés és a kikötők környezetbarátabbá tételével járulhat hozzá a karbonsemlegességhez.

Az EU arra törekszik, hogy 2030-ra az 1990-es szinthez képest legalább 55 %-kal csökkentse az üvegházhatásúgáz-kibocsátást, 2050-re pedig klímasemlegessé váljon. A **tengeri megújuló energia** hozzájárulhat e célok eléréséhez, és 2050-re az EU villamosenergia-termelésének egynegyedét biztosíthatja, főként (bár nem kizárólagosan) tengeri szélenergiával. A fenntartható óceáni energiaszerkezetnek (a tengerfenéken rögzített tengeri szélerőművek mellett) magában kell foglalnia az úszó létesítmények segítségével nyert szél-, hő-, hullám- és árapály-energiát: ezek olyan kialakulóban lévő technológiák, amelyek várhatóan tíz éven belül jutnak kereskedelmi szakaszba. Fejlesztésük felgyorsítása érdekében a Bizottság 2020-ban új uniós tengeri megújulóenergia-stratégiát⁷ tett közzé, amelynek célja, hogy 2030-ig ötszörösére, 2050-ig pedig 30-szorosára növelje a tengeri megújulóenergia-kapacitást.

Az európai zöld megállapodás valamennyi szállítási mód – többek között a **tengeri szállítás** – üvegházhatásúgáz-kibocsátásának 90 %-os csökkentésére szólít fel. Tengerhajózási útvonalaink a globális kereskedelmi rendszer kulcsfontosságú elemei. Bár a tengeri szállítás viszonylag kevesebb kibocsátással jár, mint a közúti vagy légi szállítás, a jelentős mennyiségű felhasznált üzemanyag és a fosszilis üzemanyagoktól való függés miatt széndioxid- és egyéb szennyezőanyag-kibocsátást okoz. A tengeri szállítás (és a halászati

⁶ Tervezett óceánpolitikai küldetés: „Egészséges óceánok, tengerek, parti tengervizek és szárazföldi vizek”.

⁷ COM(2020) 741 final.

műveletek) dekarbonizációja nemcsak az üvegházhatásúgáz-kibocsátást, hanem a levegő- és vízszennyezést, valamint a víz alatti zajt is csökkenteni fogja, miközben új gazdasági lehetőségeket teremt.

A fenntartható és intelligens mobilitási stratégiáról szóló 2020. évi közlemény⁸ azt a célt tűzi ki, hogy 2030-ig piacra kerüljenek az első kibocsátásmentes hajók, valamint hogy egy sor konkrét intézkedéscsomag révén megtörténjen a tengeri közlekedés dekarbonizációja. Ezek közé tartozik az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer lehetséges kiterjesztése a tengeri szállításra, valamint az energiaadó-irányelv⁹ felülvizsgálata során az energiatermékek adóztatásának összehangolása az uniós energia- és éghajlat-politikával. A Bizottság továbbá mérlegeli, hogy a kedvtelési célú vízi járművekről szóló irányelv¹⁰ jelenlegi felülvizsgálata kiterjedjen-e az új hajtóműrendszerekre, valamint fontolóra veszi a hajók által okozott szennyezésről szóló irányelv felülvizsgálatát. Mindeközben a FuelEU kezdeményezés¹¹ fel fogja lendíteni a megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású üzemanyagok (például a hidrogén- és hidrogénalapú üzemanyagok, a bioüzemanyagok, a szintetikus üzemanyagok, a villamos energia és más fenntartható energiaforrások, például a szélenergia) előállítását és elterjedését, valamint a kikötőben horgonyzó hajók szárazföldi energiaellátásának térnyerését. Ebben az összefüggésben a TEN-T rendelet és az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájáról szóló irányelv felülvizsgálat tárgyát fogják képezni és összhangba fognak kerülni egymással, konkrétan a megfelelő üzemanyag-töltő infrastruktúra kellő kiépítésének biztosítása érdekében. Az uniós hajógyárak megragadhatják az innovatív, energiahatékony kiszolgáló hajók gyorsan növekvő piacában rejlő lehetőségeket: e hajók vélhetően jelentősen mérsékelni fogják az üzemanyag-fogyasztást és a szén-dioxid-kibocsátást.

A szennyezőanyag-mentességre vonatkozó cselekvési tervének részeként a Bizottság az uniós vizek tekintetében kialakított, meglévő kibocsátás-ellenőrzési területek sikerére építve arra összpontosítja erőfeszítéseit, hogy új területeket jelöljön ki a Földközi-tengeren (ezáltal a nemzetközi hajózásból származó, légköri SO₂-kibocsátás akár 80 %-kal, a NO_x-kibocsátás pedig akár 20 %-kal is csökkenthető tíz éven belül), és hasonló munka megkezdésére törekszik a Fekete-tengeren.

A **kikötők** alapvető fontosságúak a régiók és országok összeköttetése és gazdasága szempontjából. Európa ipari környezetének változásaival (például a tengeri megújuló energia terjedésével) a kikötők szerepe is átalakul. A Bizottság úgy véli, hogy az átrakodáson és a logisztikán túlmenően a kikötők jövője a körforgásos gazdaság (a hajókról származó és egyéb kikötői hulladékok összegyűjtése, átrakodása és ártalmatlanítása, valamint a hajók leszerelése), a kommunikáció (tenger alatti kábelek), valamint az ipar szempontjából (ipari klaszterekként) energiaközpontként betöltött kulcsfontosságú szerepük fejlesztésében rejlik (az integrált villamosenergia-, hidrogénalapú¹² és egyéb megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású üzemanyagrendszerek esetében). A dekarbonizáció és a szennyezőanyag-mentesség megvalósítását elősegítő további szempont az intelligens digitális megoldások és autonóm rendszerek alkalmazása, mivel ezek optimalizálják a forgalomáramlást és a rakománykezelést a kikötőkben és azok környékén. Ezen új szerepkörök felvállalása javítani fogja a gazdasági szereplők munkakörülményeit és a környékbeli közösségek

⁸ COM(2020) 789 final.

⁹ A Tanács 2003/96/EK irányelve (2003. október 27.) az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről.

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2013/53/EU irányelve (2013. november 20.) a kedvtelési célú vízi járművekről és a motoros vízi sporteszközökről, valamint a 94/25/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

¹¹ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12312-FuelEU-Maritime>

¹² COM(2020) 301 final.

életkörülményeit. A szakosodott szabadidős kikötőknek és halászkikötőknek is környezetbarátabbá kell tenniük működésüket.

Az energiatermelés, a tengeri szállítás, valamint a kikötők dekarbonizációjának és szennyezésmentesítésének támogatása céljából a Bizottság:

- a tengeri létesítmények üzemeltetői, az érdekelt felek, valamint a halászathoz, az akvakultúrához, a hajózáshoz, a turizmushoz, a megújuló energiához kapcsolódó és egyéb tevékenységekben érintett tudósok közötti párbeszéd koordinálása érdekében **a tengerhasznosítóknak szánt kék fórumot** fog létrehozni. szinergiákat fog kialakítani a tevékenységeik között, és össze fogja hangolni az egymással versengő tengerhasznosítási módokat,
- **a tengeri szállítás környezetbarátabbá tétele érdekében** a következőképpen fogja előmozdítani az uniós források felhasználását:
 - a) a rövid távú tengeri fuvarozás fokozottabb igénybevétele a szennyezőbb szállítási módok igénybevétele helyett;
 - b) az uniós tengeri flotta (például a személyhajók és a tengeri létesítmények ellátóhajói) felújítása energiahatékonyságuk javítása érdekében; valamint
 - c) az EU rendkívül fejlett gyártási és technológiai képességeinek fejlesztése,
- arra fog törekedni, hogy a halászhajók esetében az új **Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapot** vegye igénybe a halászfloktáknak a tisztább motorok és technikák alkalmazása során történő támogatásához, feltéve, hogy az adott felújítások nem vezetnek kapacitásfelesleghez és túlhalászáshoz,
- törekedni fog a **kibocsátásmentes kikötők** létesítésére vonatkozó célkitűzés megvalósítására, amint azt a fenntartható és intelligens mobilitási stratégia is kiemeli, többek között azáltal, hogy együttműködik az európai kikötők fórumának fenntartható kikötőkkel foglalkozó al csoportjával annak érdekében, hogy az érintett érdekeltekkel megvitassa, illetve másokkal megossza és általában előmozdítsa a kikötői szolgáltatások környezetbarátabbá tételével kapcsolatos bevált gyakorlatokat és alulról építkező kezdeményezéseket,¹³
- a megerősített uniós polgári védelmi mechanizmus és az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökség szennyezés elleni intézkedései révén támogatni fogja a tagállamokat abban, hogy felkészüljenek és reagáljanak a tengeri szennyezéssel járó balesetekre.

2.2. Körforgásos gazdaság és a hulladékkeletkezés megelőzése

A tengeren folytatott emberi tevékenységek hatásainak csökkentése kollektív felelősség. A kék gazdaság a szennyezés elleni küzdelem számos területén létfontosságú szerepet játszhat, és kihasználhatja az e munkából fakadó új lehetőségeket.

Évente mintegy 27 000 tonna makroműanyag kerül az európai tengerekbe (többnyire egyszer használatos műanyagok, elveszített vagy eldobott halászeszközök és hajókról kibocsátott hulladékok)¹⁴. A tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv¹⁵ értelmében hozott széles

¹³ Az új atlanti cselekvési terv 2.0 ezenkívül a kék gazdaság kapuiként és csomópontjaiként határozza meg a kikötőket, míg a WestMed kezdeményezés a fenntartható közlekedéssel és a környezetbarát hajózással foglalkozó szakmai csoportot hozott létre.

¹⁴ SWD(2018) 254 final.

körü intézkedések nyomán az uniós tagállamok megállapodtak abban, hogy a tengerpartokon 100 méteres partszakaszonként 20 darabnál kevesebb hulladék legyen. Az európai tengerek tisztaságának megőrzésére tett jelentős kötelezettségvállalást az egyszer használatos műanyagokról szóló irányelv¹⁶ támasztja alá, amely az – EU-n belül jelenleg a tengeri hulladék 70 %-át kitevő – egyszer használatos műanyagtermékekre és a halászeszközökre helyezi a hangsúlyt. A tengerfenéki hulladék és a mikroműanyagok vonatkozásában ugyanerre irányuló munka van folyamatban. A Bizottság intézkedéseket tesz a halászeszközök körforgásos tervezésére vonatkozó előírások kidolgozására, amelyek elősegítik az újrafelhasználást és az újrafeldolgozhatóságot, amikor a halászeszközök életciklusuk végére érnek. Az elveszített vagy hátrahagyott halászeszközök okozta károk csökkentésére szolgáló intézkedések megtalálhatók a halászati ellenőrzési rendelet¹⁷ felülvizsgálatára irányuló bizottsági javaslatban. Az új Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapról¹⁸ szóló rendelet a továbbiakban is nyújt pénzügyi támogatást a halászoknak a hulladék és az elveszített halászeszközök kiemelésére és összegyűjtésére¹⁹, valamint a kikötőkben és a kirakodóhelyeken végzett megfelelő feldolgozás finanszírozására, amint azt a kikötői fogadólétesítményekről szóló irányelv²⁰ előírja. Az EU nagyra értékeli a halászok *tengervédőként* betöltött szerepét, és ösztönzi, hogy ez a szerep nemzeti és ágazati szinten is fokozottabban előtérbe kerüljön.

A legfontosabb azonban elsősorban annak megakadályozása, hogy a hulladék a tengerbe kerüljön. A szennyezőanyag-mentességre vonatkozó uniós cselekvési terv egyedülálló lehetőséget kínál (az eutrofizációhoz vezető) tápanyagokból, a szennyező anyagokból, a (nagy részt műanyag) hulladékból és a víz alatti zajból származó szennyezés elleni fokozottabb fellépésre.

A szennyezés csökkentése mellett kulcsfontosságú lesz a körforgásos modellek és megoldások kidolgozása is. A körforgásos gazdaságra vonatkozó, 2020. évi uniós cselekvési terv²¹ ambiciózus menetrendet határoz meg arra vonatkozóan, hogy az anyagok és az erőforrások a lehető leghosszabb ideig a gazdaságban maradjanak, illetve a hulladékkeletkezés minimalizálására vonatkozóan, ezáltal fokozva a körforgásos jellegét. A nagy hajók újrafeldolgozása tekintetében az EU-nak egyedülálló és ambiciózus előírásai vannak a hajók újrafeldolgozásáról szóló rendeletben²², amelyet a Bizottság a tervek szerint 2023-ig felülvizsgál hatályának esetleges kiterjesztése és a meglévő rendszer szigorítása érdekében. A leszerelt tengeri olaj- és gázkitermelő platformok környezetkímélő irányítása és optimális kezelése érdekében az EU figyelemmel kíséri az Atlanti-óceán északkeleti közzete tengeri környezetének védelméről szóló egyezmény működését, és mérlegelni fogja a vonatkozó uniós jogszabályok felülvizsgálatát.

¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/56/EK irányelve (2008. június 17.) a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv).

¹⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/904 irányelve (2019. június 5.) egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről.

¹⁷ COM(2018) 368 (a társjogalkotókkal együtt jelenleg első olvasatban felülvizsgálatra szánt javaslat).

¹⁸ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Tengerügyi és Halászati és Akvakultúra-alapról és az 508/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről – 2020. december 3-i politikai megállapodás.

¹⁹ A „dolgok internete” technológián alapuló szenzorokkal felszerelt, összekapcsolt halászeszközök lehetséges használatával.

²⁰ A 2010/65/EU irányelvet módosító (EU) 2019/883 irányelv.

²¹ COM(2020) 98 final.

²² Az Európai Parlament és a Tanács 1257/2013/EU rendelete (2013. november 20.) a hajók újrafeldolgozásáról, valamint az 1013/2006/EK rendelet és a 2009/16/EK irányelv módosításáról.

A tengereinkbe került szennyezési források kezelése és az újrafeldolgozási megoldások előmozdítása érdekében a Bizottság:

- intézkedéseket fog hozni annak érdekében, hogy 2030-ig felére csökkenjen **a tengeri műanyag hulladék, a tengerbe hullott tápanyagok mennyisége, valamint a kémiai peszticidek használata és az azokból eredő kockázat,**
- intézkedéseket fog hozni a szándékosan hozzáadott **mikroműanyagok** használatának korlátozása érdekében, valamint címkézési, szabványosítási, tanúsítási és szabályozási intézkedéseket fog kidolgozni a mikroműanyagok nem szándékos kibocsátásával kapcsolatban, többek között olyan intézkedéseket, amelyek a termék életciklusának valamennyi szakaszában a fokozottabb mikroműanyag-leválasztást célozzák,
- biztosítani fogja a halászati műveletek során kiemelt hulladék kikötőkben történő bejelentését, valamint biztosítani fogja **a műanyagból készült halászeszközök** használat utáni **összegyűjtését és újrafeldolgozását**. A Bizottság el fogja készíteni a vonatkozó végrehajtási jogi aktusokat, és már felkérte az ipari szabványügyi testületeket az újrafeldolgozható halászeszközökre vonatkozó szabványok kidolgozására,
- a tengeri környezet megfelelő védelmének biztosítása érdekében javaslatot fog tenni a **hajók újrafeldolgozásáról** szóló rendelet²³, valamint a **tengeri platformok** leszerelésére vonatkozó uniós követelmények felülvizsgálatára.

2.3. Biológiai sokféleség és befektetés a természetbe

A biológiai sokféleség megőrzése és védelme a tengeri gazdasági tevékenység alapelveinek tekintendő. A tengeri biológiai sokféleség nem csupán a halászhoz, a biotechnológiához és a turizmushoz hasonló gazdasági tevékenységek előfeltétele. A biológiai sokféleség megőrzése és helyreállítása gazdasági lehetőségeket is jelent.

Amint azt a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia kiemeli, a védelemnek az uniós tengeri területek 30 %-ára történő kiterjesztése és az ökológiai folyosók létrehozása visszafordítja a biológiai sokféleség csökkenését, hozzájárul az éghajlatváltozás mérsékléséhez és a hatásaival szembeni rezilienciához, ugyanakkor jelentős pénzügyi és társadalmi előnyt teremt. Bebizonyosodott, hogy a védett tengeri területeken, különösen a szigorúan védett területeken végrehajtott beruházások jelentős gazdasági megtérülést eredményeznek, előidézik a halak és a tengeri élővilág szaporodását, amennyiben a védelem hatékony.

A növényekben, a talajban és az üledékben „kék szén-dioxid”²⁴ felhalmozó, tengerparti vegetációs rendszerek, például az árapály-mocsarak, a mangrovemocsarak és a tengerifűfélék, jelentősen hozzájárulhatnak az európai zöld megállapodás dekarbonizációs célkitűzéseikhez. A kék szénmegkötés védelme a tengerparti biológiai sokféleség megőrzésével is együtt jár. Hasonlóképpen, a mesterséges zátonyok megtervezése, a fontos tengerfenéki élőhelyek (korallzátonyok, makroalga-erdők stb.) helyreállítása, valamint a területek szennyezésmentesítését vagy az eutrofizáció elleni küzdelmet célzó megoldások kidolgozása kulcsfontosságú a biológiai sokféleség helyreállítása és ezáltal a tengerparti és tengeri ökoszisztémák rezilienciája szempontjából. Mindezek a tevékenységek önálló

²³ Az Európai Parlament és a Tanács 1257/2013/EU rendelete (2013. november 20.) a hajók újrafeldolgozásáról, valamint az 1013/2006/EK rendelet és a 2009/16/EK irányelv módosításáról.

²⁴ A tengerparti és az óceáni ökoszisztémák által tárolt szén-dioxid.

gazdasági ágazat részét képezhetik. Egyértelmű, hogy az összes lehetséges hatást holisztikus módon kell kezelni ahhoz, hogy valóban fenntarthatók legyenek. A kék biotechnológia anyagok, enzimek, étrend-kiegészítők és gyógyszerek előállítására is kínál megoldásokat.

Az uniós jogszabályok²⁵ értelmében egy előrettekintő, ökoszisztéma-alapú gazdálkodási megközelítés alkalmazása csökkenteni fogja a halászat, az ásványkitermelés és az egyéb emberi tevékenységek tengeri ökoszisztémákra – különösen az érzékeny fajokra és tengerfenéki élőhelyekre – kifejtett káros hatásait. A halászat tengeri élőhelyekre kifejtett környezeti hatásainak minimálisra csökkentése érdekében a Bizottság intézkedéseket vezetett be, például a halászeszközökre és szembőségekre, a halászati tilalom hatálya alá tartozó területekre és a halászati idényekre vonatkozó előírásokat határozott meg. Jelenleg jelentést készít ezen intézkedések végrehajtásáról, és új cselekvési tervet fog közzétenni azzal a céllal, hogy összeegyeztetettebbé tegye a halászatot – többek között a fenékhalászatot – a biológiai sokféleséggel kapcsolatos célokkal. Ennek keretében szükség esetén intézkedéseket vezet be a biológiai sokféleségre leginkább káros halászeszközök használatának korlátozására, többek között a tengerfenékkal érintkező halászeszközök használata tekintetében, amely jelenleg a tengerfenékre nézve leginkább káros tevékenység. Az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap támogatni fogja a szelektívebb és kevésbé káros halászati módszerekre való átállást.

A tengeri biológiai sokféleség megőrzése és helyreállítása érdekében a Bizottság:

- **a leromlott állapotú ökoszisztémák** – különösen a fontosabb ívó- és halbölcső-területek, továbbá a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás, valamint a természeti katasztrófák megelőzése és csökkentése tekintetében a legnagyobb potenciállal rendelkező területek – **helyreállítását célzó, jogilag kötelező erejű uniós célokra vonatkozó javaslatot** fog előterjeszteni,
- 2021 végéig **a halászati erőforrások védelmét és a tengeri ökoszisztémák védelmét célzó, új cselekvési tervet** fog előterjeszteni, amely különösen az érzékeny fajok és élőhelyek védelméhez szükséges intézkedéseket vizsgálja meg,
- együtt fog működni a tagállamokkal, a régiókkal és az Európai Környezetvédelmi Ügynökséggel annak érdekében, hogy **határozzanak meg és jelöljenek ki további védett tengeri területeket**, és 2021 végéig szigorú védelmet határozzanak meg,
- elő fogja mozdítani és támogatni fogja a tengeri erőforrások helyreállítását és a helyi megélhetés megőrzését ötvöző **helyi részvételi kezdeményezéseket** (például közösségvezérelt helyi fejlesztési csoportok, helyi halászati akciócsoportok stb.).

2.4. A partvidékek rezilienciája

Természeti és gazdasági erőforrásaink és infrastruktúránk védelme az éghajlatváltozás elkerülhetetlen következményeihez való alkalmazkodást jelenti. A még „szürkébb” infrastruktúra (vízzáró gátak, töltések vagy betongátak) kiépítésének alternatívájaként az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásnak természetes és természet alapú megoldásokon – vizes élőhelyeken, például sós mocsarakon, tengerifű-mezőkön,

²⁵ E tekintetben alapvető fontosságú a következő jogi aktusok teljes körű végrehajtása: a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv (2008/56/EK), a madárvédelmi irányelv (2009/147/EK), az élőhelyvédelmi irányelv (92/43/EGK), a 2011/92/EU irányelv, a 2001/42/EK irányelv, a közös halászati politikáról szóló, 2013. december 11-i 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet, a halászati erőforrások és a tengeri ökoszisztémák technikai intézkedések révén történő védelméről szóló, 2019. június 20-i (EU) 2019/1241 európai parlamenti és tanácsi rendelet, az uniós biodiverzitási stratégia (COM(2020) 380 final).

mangrovemocsarakon és dűnéken – kell alapulnia. A tengerparti térségekben a zöld infrastruktúra fejlesztése hozzájárul a biológiai sokféleség, a tengerparti ökoszisztémák és tájak megőrzéséhez, valamint a turizmus és a tengerparti térségek gazdasága fenntartható fejlesztésének megerősítéséhez. Ezek az alkalmazkodási tevékenységek a kék gazdaság új, önálló ágazatává válnak.

Az EU lakosságának hozzávetőleg egyharmada a tengerparttól számított 50 km-es körzeten belül él. Több mint 200 millió polgár él tengerparti térségekben vagy Európa számos szigetének valamelyikén. Az IPCC 2018-ban azt közölte, hogy 2100-ig a tengerszint valószínűsíthetően 0,4–0,8 méterrel emelkedik, és ha a globális üvegházhatásúgáz-kibocsátás továbbra is a jelenlegi tendenciát követi, a valószínűsíthető növekedési tartomány akár az 1,1 métert is elérheti²⁶. 2100 után a tengerszint – a folyamatos hőfelvétel, valamint a grönlandi és az antarktisi jég zsugorodása miatt – évszázadokon át tovább emelkedik. Ezen túlmenően az éghajlatváltozás miatt nagyságrendekkel növekszik majd a tengerekből és óceánokból kiinduló szélsőséges időjárási események valószínűsége, amelyek súlyosan károsítják a lakosságot, a gazdasági erőforrásokat és az infrastruktúrákat.

A tengerpartoknak az erózió és az áradások kockázatával szembeni védelmére fordított uniós közkiadások becslések szerint évente több mint 5 milliárd EUR-t tesznek ki az 1990–2020 közötti időszakban²⁷. Másrészt a tétlenség költsége feltehetőleg évi 340–360 milliárd EUR-t tesz ki az uniós tengerpartok mentén elveszett ökoszisztéma-szolgáltatások tekintetében. A közös válaszlépés vizsgálata és tervezése terén minőségi ugrásra van szükség. Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó új uniós stratégia²⁸ az EU-n belüli intelligensebb, gyorsabb és rendszerszintűbb alkalmazkodással, valamint az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát célzó, határozottabb nemzetközi fellépéssel megvalósítandó reagálási keretet határoz meg. A stratégia iránymutatásainak alkalmazásával a Bizottság:

- arra fog törekedni, hogy a tengerparti területek éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciájának javítása érdekében pótolja az **ismerethiányt** és ösztönözze az innovációt; többek között a hagyományos és a természetalapú megoldások új összehasonlító elemzésével,
- arra fog törekedni, hogy növelje a Kopernikusz és az EMODnet megfigyelési, modellezési és előrejelzési kapacitását a **szélsőséges időjárási események** (például árvizek, vihardagályok), valamint a **regionális tengerszint-emelkedés hatásainak** jobb **előrejelzése érdekében**,
- a tengerparti övezetek kezelésére vonatkozó alkalmazkodási stratégiák és közös megközelítések²⁹ kidolgozása, a fenntartható parti védművekbe való beruházás és a tengerparti gazdasági tevékenységek alkalmazkodása érdekében **ösztönözni fogja** az ugyanazon tengermedencén belül található és ugyanazokkal a szükségletekkel rendelkező **tengerparti térségek és szigetek közötti együttműködést**,

²⁶ Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC), Special Report: Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate, Summary for Policy Makers [Különjelentés az óceánokról és a krioszféráról az éghajlatváltozás idején, Összefoglaló politikai döntéshozók számára], B.3.1. szakasz, <https://www.ipcc.ch/srocc/chapter/summary-for-policy-makers/>

²⁷ <https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts>

²⁸ [SEC\(2021\) 89 final](#)

²⁹ A Tanács 2010/631/EU határozata (2010. szeptember 13.) a Földközi-tenger tengeri környezetének és partvidékének védelméről szóló egyezményhez csatolt, a mediterrán térség tengerparti övezetének integrált kezeléséről szóló jegyzőkönyvnek az Európai Unió nevében történő megkötéséről.

- uniós alapokból származó támogatással fogja segíteni a tagállamokat a **beruházások fokozatos bevezetéséhez kapcsolódó hosszú távú tervezésben.**

2.5. Felelős élelmiszerrendszerek

A kék gazdaság a tengeri erőforrások jobb hasznosításával, valamint alternatív élelmiszer- és takarmányforrások választásával segíthet az éghajlatunkra és az élelmiszer-termeléshez szükséges természeti erőforrásokra nehezedő nyomás enyhítésében.

A szén-dioxid-kibocsátásért, a szennyezésért és a biológiai sokféleség csökkenéséért felelős ágazatok egyike a jelenlegi élelmiszer-termelési és -fogyasztási rendszer. „A termelőtől a fogyasztóig” elnevezésű bizottsági stratégia³⁰ célja, hogy a rendszert – a kék gazdaság számos vetületére kiható átfogó megközelítés alkalmazásával – fenntartható pályára állítsa. Ilyen vetület többek között az állományok fenntartható szintre gyarapítását célzó felelősségteljes halászat, a vadon élő állatok befogásának természetes korlátait kiegészítő fenntartható akvakultúra, valamint a mezőgazdaság alternatívájaként az algatermesztés.

Az **európai halászatban** jelentős lépés történt az európai halállományok fenntartható szintre történő visszaállítása és a közös halászati politika fenntarthatósági előírásainak betartása felé³¹, különösen az Atlanti-óceán északkeleti térségében. Továbbra is vannak azonban komoly kihívások, többek között a nem szándékos fogások és a visszadobások szelektivebb halászati módszerekkel történő csökkentése. A visszadobások jelentős mennyiségű hulladékot keletkeztetnek, és a tengerek biológiai erőforrásainak fenntartható kiaknázását, valamint a halászat életképességét egyaránt veszélyeztetik. Az uniós halászati ellenőrzési rendelet folyamatban lévő felülvizsgálata, ehhez kapcsolódóan a kirakodási kötelezettség ellenőrzésének hiányáról folytatott vita, valamint az érzékeny fajok halászata és járulékos fogásai teljes körű dokumentálásának szükségessége megerősíti a hagyományos ellenőrzési módszerekről az új digitális rendszerekre való átállás fontosságát.

A digitalizáció és a korszerű halászati eszközök (például elektronikus távellenőrzési rendszerek, mobil alkalmazásokat használó fogási jelentések, ökoszisztéma-modellező és mesterséges intelligenciát alkalmazó eszközök) optimalizálhatják a halászati műveleteket, ugyanakkor lehetővé teszik az adatgyűjtést és -elemzést, javítják az ellenőrzést és a nyomon követést, csökkentik az adminisztratív terheket, végül pedig támogatják a tengerek biológiai erőforrásaival való fenntartható gazdálkodást a fizikai jelenlét szükségessége nélkül. Ezek a csúcstechnológiájú rendszerek akár a halászati ágazat standard elemeivé is válhatnak. A halászati ágazat EU-n belüli digitális know-how-jának előmozdítása új munkahely-generációt hozna létre.

Fenntartható gazdálkodás esetén az **akvakultúra** felbecsülhetetlen értékű, alacsony környezeti hatást kifejtő élelmiszer- és takarmányforrás. Az uniós akvakultúra a termékminőség és az állat-egészségügy tekintetében szigorú előírásokat teljesít, de a diverzifikáció³², a versenyképesség és a környezeti teljesítmény terén még mindig van mit

³⁰ COM(2020) 381 final.

³¹ Az Európai Parlament és a Tanács 1380/2013/EU rendelete (2013. december 11.) a közös halászati politikáról, az 1954/2003/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2371/2002/EK és a 639/2004/EK tanácsi rendelet és a 2004/585/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről.

³² Az EU az általa elfogyasztott tengeri eredetű élelmiszereknek még mindig több mint 70 %-át importból szerzi be. Az akvakultúra-termékek a tengeri eredetű élelmiszerek uniós fogyasztásának mindössze 25 %-át képviselik, az uniós akvakultúra pedig a globális akvakultúrás termelésnek kevesebb mint 2 %-át teszi ki. Az akvakultúrás

javítani. Az alacsony környezeti hatást kifejtő akvakultúra (például az alacsony trofikus, multitrofikus és ökológiai akvakultúra), valamint az akvakultúrából származó környezetvédelmi szolgáltatások – továbbfejlesztésük esetén – nagymértékben hozzájárulhatnak az európai zöld megállapodáshoz, a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiához és a fenntartható kék gazdasághoz. Az uniós akvakultúrára vonatkozó új stratégiai iránymutatások³³ meghatározzák ezen átalakulás megvalósításának jövőképét és működési pályáját. Az iránymutatások támogatják a bevált gyakorlatokat a jó környezeti teljesítmény biztosítása érdekében, valamint ösztönzik a körforgásos gazdasággal kapcsolatos gyakorlatokat az akvakultúrában, például a telepek környezetvédelmi megfigyelése és a hulladékgazdálkodás révén. Az ökológiai élelmiszer-ágazat fejlesztésére irányuló cselekvési terv³⁴ számos olyan kezdeményezést tartalmaz, amelyek kifejezetten az ökológiai akvakultúras termelés EU-n belüli fellendítését célozzák.

Az **algák** – amellet, hogy bioalapú termékek és bioüzemanyagok állíthatók elő belőlük – életképes és fenntartható alternatív élelmiszereket és takarmány-alapanyagokat biztosíthatnak. Az algákból készült élelmiszerek enyhíthetik a mezőgazdaság, az akvakultúra és a halászat által okozott környezeti terhelést. A mikroalgákba mint új takarmányforrásba való beruházás segíthet a vadon élő halak takarmányozási célú fogásának visszaszorításában. Bár az eutrofizáció elleni küzdelem elsősorban a szennyezés forrásánál történő szennyezéscsökkentést teszi szükségessé, a tengeri algatermesztés segíthet a túlzott mennyiségű szén-dioxid, nitrogén és foszfor vízből történő eltávolításában. Az algákból készült és tengeri eredetű új élelmiszereknek és takarmányoknak az Európai Unió piacára történő bevezetése kiemelkedő lehetőséget jelent a fenntartható élelmiszer-ágazat fejlesztésére. Bár számos termék már megtalálható a piacon, az algákból készült új élelmiszerek bevezetése az új élelmiszerekről szóló rendelet³⁵ követelményeinek hatálya alá tartozhat, és előfordulhat, hogy azokat előzetesen engedélyeztetni kell. A Bizottság meg fogja vizsgálni a sejtalapú tengeri eredetű élelmiszerekben mint innovatív és fenntartható alternatívában rejlő lehetőségeket is.

Növekszik az alacsony környezeti lábnyomú és a rövid ellátási láncú termékek iránti fogyasztói kereslet. Ugyanakkor a piacnak jutalmaznia kell a halászok és a haltenyésztők által a termékminőség elérése érdekében tett egyre több erőfeszítést. „A termelőtől a fogyasztóig” elnevezésű cselekvési terv a fenntartható élelmiszer-címkézési keretre irányuló kezdeményezéseket tartalmaz, amelyek lehetővé fogják tenni a fogyasztók számára, hogy megalapozott döntéseket hozzanak. Az élelmiszer-ellátási láncban belüli felelős üzleti és forgalmazási gyakorlatra vonatkozó uniós magatartási kódex arra fog törekedni, hogy ambiciózus kötelezettségeket vállaljon a lánc középső részétől kezdődően, amely támogatja a halászok és a haltenyésztők fenntarthatóságra irányuló erőfeszítéseit, és végül a tengeri eredetű élelmiszerek értékláncait fenntarthatóbbá teszi. A fogyasztók pozíciójának megerősítése, valamint annak biztosítása érdekében, hogy a halászati és akvakultúra-termékek uniós piaca egyenlő versenyfeltételeket teremtsen, a tengeri eredetű élelmiszerek uniós forgalmazási előírásai korszerűsödni fognak.

termelés továbbra is rendkívül koncentrált, mind az uniós tagállamok, mind a tenyésztett fajok tekintetében, ezért jelentős diverzifikációra nyílhat lehetőség.

³³ COM(2021) 236 final.

³⁴ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12555-Organic-farming-action-plan-for-the-development-of-EU-org>

³⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2283 rendelete (2015. november 25.) az új élelmiszerekről, az 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 258/97/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és az 1852/2001/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről.

A kék gazdaságon belüli fenntartható élelmiszerrendszerek kialakítása érdekében a Bizottság:

- 2023-ig jogalkotási javaslatot fog előterjeszteni egy olyan keretre vonatkozóan, amely a fenntartható élelmiszerrendszerre való átállás felgyorsítása és megkönnyítése érdekében a halászati és akvakultúra-termékeket is magában foglalja,
- 2022-ben a **tengeri eredetű élelmiszerek korszerű és fenntartható forgalmazási előírásaira** vonatkozó jogalkotási javaslatot fog előterjeszteni annak érdekében, hogy összehasonlítható információkkal szolgáljon a fogyasztók és az ellátási láncon belüli gazdasági szereplők számára a tengeri eredetű élelmiszerek környezeti és társadalmi fenntarthatóságáról, valamint a szénlábnymáról,
- az uniós algatermesztési ágazat fejlesztésének támogatása érdekében 2022-ben **kifejezetten az algákkal kapcsolatos kezdeményezést**³⁶ fogad majd el. A kezdeményezés a kérelmezési költségek csökkentése révén meg fogja könnyíteni az algák új élelmiszerként való engedélyezését, elő fogja segíteni a piacra jutást, növelni fogja a fogyasztók körében az algákból készült termékekkel kapcsolatos tájékozottságot és elfogadást, és pótolni fogja az ismeretek, a kutatás és az innováció területén tapasztalható hiányosságokat,
- támogatni fogja a **halászati ellenőrzés digitális átállását**, és a halászati ellenőrzési rendszer felülvizsgálatával elő fogja mozdítani a halászati szabályok érvényesítését a korszerűbb digitális halászati ellenőrzési mechanizmusokra való áttérés érdekében,
- fel fogja mérni a sejtalapú tengeri eredetű élelmiszerekkel kapcsolatos lehetőségeket, kutatási és beruházási igényeket,
- a **közös halászati politika végrehajtása** során szigorítani fogja a földközi-tengeri és a fekete-tengeri halászati gazdálkodást, szoros együttműködést folytatva valamennyi érdekelt féllel a Földközi-tenger nyugati részére vonatkozó többéves halászati gazdálkodási terv mielőbbi végrehajtása terén.

3. A FENNTARTHATÓ KÉK GAZDASÁG FEJLESZTÉSÉNEK TÁMOGATÁSA

3.1. Az óceánokkal kapcsolatos ismeretek

Az óceánokkal kapcsolatos megbízható, jó minőségű és harmonizált adatok a kék gazdaság fenntartható átalakításának előfeltételét jelentik. Az óceánok és ökoszisztémáik jobb ismerete, valamint az adatokhoz való szabad hozzáférés lehetővé teszi az iparág, a hatóságok és a civil társadalom számára, hogy megalapozott döntéseket hozzanak.

Az EMODnet³⁷ – közös szabványok és a nyílt hozzáférés elvének alkalmazásával – több száz intézmény méréseit veti össze annak érdekében, hogy az EU **a tengerekre vonatkozó adatok megosztása** és az óceánmegfigyelések területén bevált gyakorlati mintává váljon. A Kopernikusz tengerikörnyezet-monitoring szolgáltatása műholdas adatokat szolgáltat és előrejelzési szolgáltatásokat nyújt az EU tengermedencéiben és világszerte. Folyamatban van

³⁶ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12780-Towards-a-strong-and-sustainable-EU-Algae-sector>

³⁷ <https://emodnet.eu/en> Az EMODnet több mint 120 szervezetet tömörít azzal a céllal, hogy a következő hét tudományterületen adatokat szolgáltatson a tengeri környezetről: batimetria, geológia, tengerfenéki élőhelyek, kémia, biológia, fizika és emberi tevékenységek. Az adatok feldolgozásának célja, hogy azok könnyen megtalálhatóvá, könnyen hozzáférhetővé, könnyen összeállíthatóvá és könnyen használhatóvá váljanak (FAIR: Findable, Accessible, Interoperable, Reusable).

az óceánok digitalizációja, az adatok felbontásának és felhasználhatóságának javítása, valamint ezen adatok ismeretekké és eszközökké való átalakítása az érdekelt felek széles köre számára. Ez a munka – különösen az „Irány a Föld” kezdeményezés egyik elemeként a világóceán digitális ikermodelljének³⁸ fejlesztése – számos nemzetközi intézményt érint, és az óceánokat érintő fejlemények nyomán követése és szimulációja révén elő fogja segíteni az összetett környezeti változások és azok társadalmi-gazdasági következményeinek kezelésében. Emellett kézzelfoghatóan hozzájárul majd az ENSZ fenntartható fejlesztéssel összefüggő óceánkutatói évtizede³⁹ keretében kitűzött célok teljesítéséhez.

A **társadalmi-gazdasági adatok** fontos inputadatok a politikai döntéshozók és a vállalkozások számára, amelyeknek gyorsan változó környezetben kell hirtelen döntéseket hozniuk, különösen válság idején. A kék gazdaságról szóló jelentés 2018 óta térképezi fel az EU kék gazdaságát. Egy, a kék gazdaság mutatóit⁴⁰ alkalmazó felhasználóbarát eszköz nyomán követi a gazdasági fejlődést. A Halászati és Akvakultúra-termékek Piacának Európai Megfigyelőközpontja⁴¹ és a kék biogazdaságról szóló jelentés összegyűjti, felügyeli és terjeszti a halászati és akvakultúra-piacokra, valamint a tengerek biológiai erőforrásainak innovatív felhasználására vonatkozó adatokat. A világválság kezdete óta végzett újabb és gyakoribb elemzések valós időben értékelik az ágazatra kifejtett hatásokat, lehetővé téve a gazdasági szereplők számára a szabályok és a fogyasztási minták változásainak előrejelzését, a gyorsabb alkalmazkodást és helyreállítást. Ez hozzájárul az európai zöld megállapodás reziliensebb élelmiszer-ellátási lánc kiépítésével kapcsolatos céljához.

A fenntartható kék gazdaságra való átálláshoz szükséges ismeretek létrehozása érdekében a Bizottság:

- 2022-ig **óceánmegfigyelési kezdeményezést** fog kidolgozni az óceánokkal kapcsolatban különböző célokra (környezetmonitoring, halászati és akvakultúrák gazdálkodás, kutatás, biztonságos hajózás) történő adatgyűjtés strukturálása és összehangolása érdekében,
- 2021-ben a **Kék Gazdasági Megfigyelőközpontot** fog létrehozni a Bizottság Közös Kutatóközpontjával, amely a **kék gazdaságról szóló éves jelentéseket** fog közzétenni, és aktuális információkkal fog szolgálni a kék gazdaság dekarbonizációjának előrehaladásáról,
- stabil módszertant fog bevezetni a „**természeti tőke**” fogalmának a **gazdasági döntésekbe való beépítése** érdekében. Ez a tengeri ökoszisztéma-szolgáltatások gazdasági értékének felmérését és számszerűsítését, valamint a tengeri környezet állapotának megőrzéséből eredő társadalmi-gazdasági költségek és haszon felmérését és számszerűsítését egyaránt magában foglalja,
- bővíteni fogja a Kopernikusz tengeri szolgáltatását az óceán-előrejelzés uniós referenciapontjaként és a globális, páneurópai tengerparti szolgáltatások óceáni klímapontjaként,
- további modellezési beruházásokat fog végrehajtani annak érdekében, hogy az élő ökoszisztémák és a halászati erőforrások időben és térben nyomon követhetőbbek legyenek.

³⁸ A világóceán digitális ikermodelljének programozása és az „Irány a Föld” rendszeréhez való hozzáadása 2023-tól lesz esedékes.

³⁹ <https://www.oceandecade.org/>

⁴⁰ <https://blueindicators.ec.europa.eu/>

⁴¹ EUMOFA: <https://www.eumofa.eu/>

A fenti kezdeményezések mindegyike összhangban van az Európai Bizottság európai adatstratégiájával⁴², amennyiben további felhasználás céljából elérhetővé teszik a közszféra adatait, és lehetővé teszik az adatok EU-n belüli és ágazatok közötti szabad áramlását a vállalkozások, a kutatók és a közigazgatás számára.

3.2. Kutatás és innováció

A tengerkutatás és a tengerhasznosítási célú kutatás és innováció elengedhetetlen az EU azon céljának eléréséhez, hogy 2050-re klímasemlegessé váljon, megvédje és helyreállítsa a tengeri ökoszisztémákat, valamint ahhoz, hogy a kék gazdaság a fenntartható innováció megteremtéséhez kapcsolódó ötletek és intézkedések forrásává váljon.

A nagy adathalmazokhoz, a mesterséges intelligenciához, a fejlett modellezéshez, a kifinomult szenzorokhoz és az autonóm rendszerekhez hasonló innovatív technológiák a közeljövőben valószínűleg átalakítják a kék gazdaságot. Az új technológiák lehetővé tehetik a hagyományos ágazatok, például a hajózás, a halászat és a turizmus számára, hogy javítsák fenntarthatóságukat és körforgásos jellegüket; a kék biotechnológiákhoz, a tengeri megújuló energiákhoz és a tengeri védelemhez hasonló feltörekvő ágazatok innovációra hagyatkoznak a létezésükhöz. A tengerparti közösségek innováció segítségével helyreállíthatják vagy átalakíthatják gazdaságaikat, és a fenntarthatóság helyi motorjaivá válhatnak. Az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapból finanszírozott, közösségvezérelt helyi fejlesztés hatékony eszköz e folyamat ösztönzéséhez⁴³.

Nem lehet túlságosan hangsúlyozni a kutatásnak és az innovációnak a zöld megállapodás teljesítéséhez szükséges átalakulás ösztönzésében betöltött szerepét. A **Horizont Európa** program keretében végrehajtott K+I beruházások támogatni fogják a fenntartható kék gazdaság értékláncainak létrehozását célzó átalakulási folyamatot, és lehetővé teszik a zöld és egyúttal digitális átállást. A Horizont Európa program keretében megvalósuló új küldetések és európai partnerségek döntő szerepet fognak játszani azért, hogy felhatalmazzák a polgárokat és a gyakorlati szakembereket (a kis- és középvállalkozásokat, a tudományos köröket, a kutatókat, a hatóságokat és a befektetőket) a megoldások közös kialakítására és megvalósítására.

Az intelligens szakosodási stratégiák – a Horizont Európa programhoz szorosan igazodva – hozzájárulnak az Európai Regionális Fejlesztési Alap keretei közötti innováció-ösztönzéshez. Az interregionális innovációs beruházásokra vonatkozó új kezdeményezés európai értékláncokat fejlesztő interregionális projekteket támogat, az uniós éghajlat-politikai innovációs alap pedig a tengeri környezetben alkalmazott, alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák demonstrációs projektjeit támogatja.

A Bizottság az alábbi kezdeményezések révén páneurópai innovációs ökoszisztémát fog kialakítani a fenntartható kék gazdaság kialakítása érdekében:

- a tervezett, **„Egészséges óceánok, tengerek, parti tengervizek és szárazföldi vizek” tárgyú küldetés** célja tengeri ökoszisztémák megzavarásának mérséklése, a tengeri és édesvízi ökoszisztémák helyreállítása, a biológiai sokféleség csökkenésének kezelése és a szennyezés kezelése, valamint a kék gazdaságra vonatkozó megoldások előmozdítása a klímasemlegessé válás érdekében,
- a **klímasemleges, fenntartható és termelékeny kék gazdaságra irányuló, várhatóan 2023-ban induló új európai partnerség** az EU, a nemzeti kormányok és

⁴² COM(2020) 66 final.

⁴³ Hálózatokban (FARNET) számos példa található.

a nemzeti kutatásfinanszírozási ügynökségek által társfinanszírozott, közérdekű kezdeményezés formáját fogja ölteni.

3.3. Beruházás

Az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek teljesítése jelentős beruházásokat igényel. 2030-ra a kék gazdaságon belüli beruházások egyharmada továbbra is fenntarthatatlan lehet. Alapvető fontosságú, hogy a fentiekben (2. fejezet) ismertetett fenntarthatósági kérdések valamennyi beruházási döntésbe beépüljenek, függetlenül azok forrásától.

Ami a **magántőkét** illeti, a Bizottság, az Európai Beruházási Bank, a WWF és a magán- és közszférabeli pénzügyi intézményekkel együttműködésben kifejezetten a fenntartható óceánokkal kapcsolatos elveket és normákat határozott meg. Eddig több mint 50 pénzügyi intézmény csatlakozott a fenntartható kék gazdaság finanszírozására irányuló önkéntes kezdeményezéshez⁴⁴. A fenntartható tengeri gazdasági tevékenységek meghatározásának fontos eszköze a fenntartható beruházások jelenleg fejlesztés alatt álló uniós osztályozási rendszere lesz.

Az uniós **közfinanszírozás** kulcsfontosságú marad a kevésbé kiforrott technológiák és projektek esetében, amelyeknek befektetőket kell bevonniuk, csökkenteniük kell a költségeket és a bizonytalanságokat, és fel kell gyorsítaniuk a piacra lépést. Az új InvestEU program a tengeri szállítás, a kikötők és a tengeri megújuló energiák, valamint a biológiai sokféleség megőrzése és helyreállítása, a fenntartható akvakultúra és az óceánmegfigyelés szempontjából kifejezetten releváns lesz. A szállítás esetében például a hajók alacsony és kibocsátásmentes technológiákkal történő felújítása vagy utólagos átalakítása fenntartana egy olyan feldolgozóipart, amely stratégiai előnyhöz juttatja Európát. A tengeri megújuló energiákkal kapcsolatos új projektek esetében a kockázatmentesítés és a tőkeköltés csökkentése a magántőkét és az új beruházásokat ösztönző, pozitív láncreakciót válthat ki.

A kohéziós politikai alapok továbbra is támogatni fogják azokat a projekteket, amelyek zöld és nettó nulla szén-dioxid-kibocsátású megoldásokkal segítik az átállást a tengeri közlekedésben, dekarbonizálják a kikötői infrastruktúrákat és elterjesztik a megújuló energiaforrások használatát, továbbá az említett alapok elő fogják mozdítani a körforgásos gazdaság területén tevékenykedő vállalkozásokat és az éghajlatváltozáshoz való helyi alkalmazkodásra irányuló intézkedéseket. Emellett a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatni fogja a tagállamokat a modern, erőforrás-hatékony, versenyképes és reziliens gazdaságra való átállásuk során. A vonatkozó nemzeti tervek várhatóan támogatni fogják a kék technológiákra és kapacitásokra irányuló reformokat és beruházásokat, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz pedig nem fog olyan intézkedéseket tartalmazni, amelyek jelentős mértékben károsítják a környezetet vagy veszélyeztetik a tengeri erőforrások fenntartható hasznosítását.

Az e közlemény szerinti kiemelt területeken végrehajtott köz- és magánberuházások fokozása érdekében a Bizottság együtt fog működni az európai pénzügyi intézményekkel:

- A Bizottság együtt fog működni az **Európai Beruházási Bankkal**, hogy összehangolják erőfeszítéseiket az európai tengerek – különösen a Földközi-tenger – szennyezésének csökkentését célzó keret kidolgozása érdekében. Mindkét intézmény meg fogja vizsgálni, milyen eszközökkel ösztönözheti a magánbefektetőket és az állami fejlesztési bankokat az e törekvéshez való csatlakozásra,

⁴⁴ <https://www.unepfi.org/blue-finance/>

- A Bizottság együtt fog működni az **Európai Beruházási Alappal** egy olyan keret kidolgozása céljából, amely megkönnyíti a megosztott irányítású pénzügyi eszközök használatát a fenntartható kék gazdaság kialakítása érdekében,
- A Bizottság BlueInvest⁴⁵ platformja egyedi támogatást, láthatóságot, befektetői hozzáférést és a beruházásra való felkészültséggel kapcsolatos tanácsadást nyújt, hogy segítse azokat a kisebb vállalkozásokat, amelyeknek áttörést hozó elképzeléseik vannak, de nehezen jutnak magántőkéhez. Ebben az összefüggésben az InvestEU keretében nyújtott uniós költségvetési garancia – az ágazati programok uniós költségvetésből származó pénzügyi hozzájárulásaival együtt – magántőkét fog mozgósítani a „kék technológiát” alkalmazó induló innovatív vállalkozások és a korai szakaszban lévő vállalkozások kockázati tőkéjének finanszírozására.
- Az **állami támogatási szabályok** és a megújulóenergia-irányelv közelgő felülvizsgálata során meghatározásra kerülnek a tiszta energia – többek között a megújuló tengeri energia – költséghatékony és környezetbarát bevezetésének támogatásához szükséges feltételek.

3.4. Kék készségek és munkahelyek

A munkaerőpiac világválság miatti általános lassulása ellenére a kettős átállás rengeteg foglalkoztatási lehetőséget biztosít. E lehetőségek megvalósításához kiemelten fontos, hogy a technológia élvonalában dolgozó vállalatok képzett munkaerőre támaszkodhassanak. Javítanunk kell a kék gazdaságon belüli életpályák közvélemény általi megítélését is.

A kék gazdaság munkaerőpiacán az átállás már most is betöltetlen álláshelyekhez vezet: a tengeri megújuló energiára szakosodott vállalatok akár 30 %-a például azt kifogásolja, hogy a munkavállalók nem rendelkeznek azokkal a készségekkel, amelyekre szükségük van, illetve hiány tapasztalható a meglévő készségek (pl. technikusok) terén. Csak a tengeri szélenergia-ágazatban 2030-ra megháromszorozódhat a munkahelyek száma.

Az új európai készségfejlesztési program⁴⁶ segítséget nyújt ahhoz, hogy a vállalkozások és az egyének továbbképzéssel és átképzéssel alkalmazkodjanak a digitalizált folyamatokhoz és az új technológiákhoz. A készségekkel kapcsolatos ágazati együttműködés terveinek⁴⁷ részeként az Erasmus+ keretében a tengeri technológiai⁴⁸ készségfejlesztés céljából elindított tengeri szövetség 2021 végéig közölni fogja, miként hidalható át a tengeri megújulóenergia-ágazaton és a hajógyártási ágazaton belüli készséghiány, és javaslatot fog tenni egy nemzeti és regionális szinten bevezetendő készségfejlesztési stratégiára.

A kék gazdaságban dolgozó munkaerő továbbképzésére és átképzésére 2016 óta támogatást nyújtó „Kék életpályák” program jelenleg bővül, hogy lefedje az európai zöld megállapodásból és az egészségügyi válságból fakadó képzési igényeket. A nemek közötti egyensúly előmozdítása érdekében a Bizottság be fog fektetni a tengerészeti ágazatban dolgozó nőkre vonatkozó adatgyűjtésbe, -összesítésbe és -elemzésbe.

⁴⁵ <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/frontpage/1451>

⁴⁶ COM(2020) 274 final.

⁴⁷ A tervek azt javasolják a legfontosabb érdekelt (vállalkozások, szakszervezetek, kutatóintézetek, oktatási és képzési intézmények és hatóságok) számára, hogy alakítsanak ki ágazatspecifikus partnerségeket, dolgozzanak ki készségfejlesztési stratégiákat, valamint konkrét tanulási és képzési programokat az ágazatukban tapasztalható készséghiány áthidalása érdekében.

⁴⁸ <https://www.projectmates.eu/>

A Bizottság 2021-ben ambiciózus cselekvési tervet terjesztett elő a szociális jogok európai pillérének és 20 alapelvének az EU egész területén történő végrehajtására. Az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap kifejezetten támogatja a halászok képzését és továbbképzését, valamint az emberekbe, a továbbképzésbe és a szociális párbeszédbe való befektetésre irányuló egyéb kezdeményezéseket. Több más uniós alap (például az Európai Szociális Alap+ és a technikai támogatási eszköz) szintén befektet az emberekbe, a munkahelyekbe és a készségekbe. Az EU elkötelezett amellett, hogy javítsa a tengeri munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot azáltal, hogy a kék álláshelyeket betöltő munkavállalók képzésével, valamint a tengerészek és a halászok munkakörülményeinek javításával⁴⁹ is foglalkozik.

A Bizottság a következőkre törekszik:

- az uniós iparstratégiában meghatározott kék gazdaság szempontjából releváns ipari ökoszisztémákban (például a tengeri megújulóenergia-ágazatban vagy a hajógyártási ágazatban) létrejött készségfejlesztési paktumok keretében ösztönözni kívánja és elő akarja segíteni a **készségfejlesztési partnerségek** létrehozását,
- 2022-ben az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap keretében **új pályázati felhívást tesz közzé a kék gazdasághoz kapcsolódó karrierlehetőségekre vonatkozóan**, valamint egy külön pályázati felhívást is meghirdet a nők munkaerőpiaci képviselőjének fokozása, illetve a nők által a kék gazdaság hivatalos irányításában betöltött szerep ismertségének növelése érdekében,
- folytatni szándékozik a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet és a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet egyezményeinek átültetését vagy elfogadását **a munkakörülmények javítása és a személyzet tagjaira vonatkozó képzési követelmények harmonizálása** érdekében, ezáltal javítva a szakma megítélését.

4. A FENNTARTHATÓ IRÁNYÍTÁS FELTÉTELEINEK MEGTEREMTÉSE

Az óceánok és tengerek mindenki számára előnyösek, de fennáll az a veszély, hogy a következmények figyelmen kívül hagyásával túlzott kiaknázásnak vannak kitéve. Ez szükségessé teszi, hogy legyenek a területrendezésre, a polgári szerepvállalásra, a regionális együttműködésre, a tengeri védelemre és a nemzetközi szakpolitikára vonatkozó, széles körben elfogadott szabályok és egyezmények.

4.1. Tengeri területrendezés

Minél nagyobb igény mutatkozik a tengeri területek használatára, annál fontosabb a területrendezés. A tengeri területrendezés elengedhetetlen eszköz a szakpolitikai prioritások közötti ellentmondások megelőzéséhez, valamint a természetvédelem és a gazdasági fejlődés összehangolásához. A polgárok és az érdekelt felek részvételével bonyolított nyilvános konzultáció a tengeri területrendezési folyamat alapvető része.

A tengeri területrendezés központi szerepet játszik a dekarbonizációval és a biológiai sokféleség védelmével kapcsolatos európai célkitűzések megvalósításában. Az uniós biodiverzitási stratégia egyértelműen kimondja, hogy az ökoszisztéma-alapú gazdálkodási megközelítés alkalmazása érdekében a nemzeti tengeri területrendezési terveknek valamennyi

⁴⁹ A nemzetközileg elismert elvekkel és keretekkel, többek között az ENSZ fenntartható fejlődési céljaival, a munka világára vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló ILO-nyilatkozattal és a Tengerészeti Munkaügyi Egyezményrel összhangban.

tengeri ágazatra és tevékenységre, valamint területalapú állományvédelmi és -gazdálkodási intézkedésekre ki kell terjedniük. A tervezés emellett javítja a magánberuházások bizonyosságát és kiszámíthatóságát, és elősegítheti a gazdasági ágazatok közötti szinergiákat. A tengeri területrendezésről szóló irányelv⁵⁰ biztosítja, hogy a természeti környezetre gyakorolt lehetséges negatív hatások a tervezési folyamat nagyon korai szakaszában azonosíthatók és elkerülhetők legyenek, valamint azt, hogy a nemzeti tengeri területrendezési tervek összhangban legyenek az energiaüggyel és az éghajlatváltozással kapcsolatos nemzeti tervekkel, valamint a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvben meghatározott jó környezeti állapottal.

A Bizottság:

- a nemzeti tengeri területrendezési tervek 2021. márciusi elfogadását követően 2022-ben jelentést fog tenni a tengeri területrendezésről szóló uniós irányelv végrehajtásáról, valamint **javaslatokat fog kidolgozni arra vonatkozóan, hogy a Bizottság hogyan segítheti elő a határokon átnyúló együttműködést**, és hogyan ösztönözheti a tagállamokat arra, hogy nemzeti területrendezési terveikbe építsék be a tengeri megújuló energia fejlesztésére vonatkozó célkitűzéseket,
- 2021-ben meg fogja kezdeni **a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv felülvizsgálatát**, és az eredmények alapján 2023-ig esetlegesen felülvizsgálja az irányelvet,
- **a tengeri területrendezés ökoszisztéma-alapú megközelítésére vonatkozó iránymutatást** fog kidolgozni, és az ugyanazon a helyszínen végzett különböző tevékenységek (például a tengeri akvakultúra és a tengeri megújulóenergia-rendszerek) ötvözése révén elő fogja mozdítani a tengeri területek többcélú felhasználását.

4.2. Polgári szerepvállalás és az óceánokkal kapcsolatos ismeretek

A fenntartható kék gazdaságra vonatkozó szakpolitika ösztönözni és javítani is fogja a polgári szerepvállalást.

Az európai polgárok – és különösen a fiatalok – nagy jelentőséget tulajdonítanak a tengerek és óceánok egészségének, és támogatják a tengerek és óceánok fenntartható megközelítését. A közvéleménynek az óceánokba kerülő műanyag hulladékkal kapcsolatos aggodalma ezt tanúsítja, bár továbbra is alapvető fontosságú a közvélemény körében annak fokozottabb tudatosítása, hogy a tengerek és óceánok fontos szerepet töltenek be a bolygón kialakult élet szempontjából. A korszerű mobil alkalmazások lehetővé teszik a polgárok számára a megfigyelt környezeti károk visszakövetését, nyomon követését, illetve jelentését. A tervezett **óceánpolitikai küldetés** egyik feladata, hogy új módszereket alkalmazzon az uniós polgárok bevonására és felhatalmazására. Ez hozzájárul a jövőbeli vállalkozások környezeti integritásának biztosításához, és közvetlenül támogatni fogja az európai zöld megállapodást.

- A Bizottság által a közelmúltban létrehozott, EU4Ocean Coalition⁵¹ elnevezésű kezdeményezés az **európai iskolákat tömörítő hálózatot** hoz majd létre, amely az óceánok kérdését beviszi a tantermekbe. A kezdeményezés lehetővé fogja tenni az óceánok védelmével foglalkozó szervezetek számára, hogy közös projekteket

⁵⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/89/EU irányelve (2014. július 23.) a tengeri területrendezés keretének létrehozásáról.

⁵¹ <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/node/4484>

hajtsanak végre a polgárok bevonása, valamint a hatás és a tájékoztatás fokozása érdekében.

- A Bizottság együtt fog működni az UNESCO kormányközi oceanográfiai bizottságával, a tagállamokkal és a nemzetközi partnerekkel, és hozzá fog járulni a fenntartható fejlődést szolgáló óceántudomány ENSZ-évtizedének (2021–2030) **óceánokkal kapcsolatos ismeretterjesztési programjához.**

4.3. Tengermedencék, regionális együttműködés és a tengerparti térségek támogatása

A tengerparti térségek és a szigetek kulcsszerepet töltenek be a kék gazdaságban. Mivel gyakran ugyanahhoz a tengermedencéhez tartoznak, egyértelmű hozzáadott érték rejlik a közös kihívások kezelésében és a közös javak regionális együttműködés keretében történő védelmében. Az EU továbbra is támogatni fogja az együttműködést, egyedi stratégiákat fog kidolgozni minden egyes európai tengermedencére vonatkozóan, és ugyanezt az együttműködésen alapuló megközelítést ki fogja terjeszteni azokra a szomszédos országokra, amelyek ugyanahhoz a tengermedencéhez tartoznak, és ugyanazokkal az élő tengeri erőforrásokkal, illetve geológiai-gazdasági jellemzőkkel rendelkeznek, mint az EU.

A tengermedencékre vonatkozó stratégiák hatékonynak bizonyulnak abban a tekintetben, hogy az érdekelt felek (nemzeti kormányok, tengerparti térségek, városok, kutatóintézetek, oktatási hálózatok és vállalkozások) széles körét tömörítik, és lehetővé teszik számukra, hogy a fenntartható kék gazdaságot támogató konkrét projektekre és intézkedésekre – például fenntartható turisztikai ajánlatokra – irányítsák munkájukat. A Bizottság támogatja a tengermedencék szintjén, illetve a makroregionális szinten szerveződő együttműködési kereteket, azaz a 2020. évi atlanti cselekvési tervet⁵², a nyugat-mediterrán tengerstratégiát⁵³, a Fekete-tengerre irányuló közös tengerügyi menetrendet⁵⁴, az adriai- és jón-tengeri makrorégióra vonatkozó uniós stratégiát⁵⁵ és az uniós balti-tengeri stratégiát⁵⁶.

Az uniós turisztikai szálláshelyek több mint fele tengerparti területeken található, és az európaiak a vendégéjszakák 30 %-át tengerparti üdülőkben töltik. A kék gazdaság egyik pillérének jelentő és sok egyéb ágazatához szervesen kapcsolódó **tengeri és tengerparti turizmust** a világjárvány súlyosan érintette. A korlátozó intézkedések következtében munkahelyek szűntek meg és veszélybe került az emberek megélhetése, valamint jelentősen csökkent az ágazat azon képessége, hogy reziliensebb és fenntarthatóbb szolgáltatások és ellátási láncok fejlesztésébe ruházzon be. Beruházásokra van szükség a társadalmi reziliencia megteremtésére, valamint a tengerparti közösségek számára a munkahelyteremtés és a gazdasági lehetőségek ösztönzése érdekében. Ebben az összefüggésben a Bizottság olyan keretet⁵⁷ határozott meg, amely lehetővé teszi a biztonságos turizmus újraindítását, valamint előkészíti a terepet egy rugalmasabb és fenntarthatóbb ágazat számára.

Ha az elmúlt években az utazók egyre gyakrabban vártak el éghajlatbarát, fenntartható utazási tapasztalatokat, a világjárvány még tovább növelte a „lassú turizmus” és a szabadtéri, természetalapú úti célok iránti keresletet. A fenntarthatóság várhatóan nagyobb hangsúlyt kap

⁵² <http://www.atlanticstrategy.eu/en>

⁵³ <https://www.westmed-initiative.eu/>

⁵⁴ <https://blackseablueeconomy.eu/206/common-maritime-agenda-black-sea>

⁵⁵ <https://www.adriatic-ionian.eu/>

⁵⁶ <https://www.balticsea-region-strategy.eu/about/about>

⁵⁷ Nevezetesen a „Turizmus és közlekedés 2020-ban és azon túl” című közleménnyel, az uniós oltási stratégiával, a biztonságos újraindításról szóló közleménnyel, a digitális zöld tanúsítvánnyal, valamint a Re-open EU elnevezésű platformmal és alkalmazással.

majd az idegenforgalmi döntésekben, a helyreállítás leginkább a regionális és helyi úti célok felé mozdul majd el⁵⁸. A pénzügyi források felhasználását és a beruházásokat európai, nemzeti, regionális és helyi szinten a fenntarthatóbb idegenforgalmi ökoszisztémával kapcsolatos céloknak és tendenciáknak kell irányítaniuk.

Az európai zöld megállapodás kötelezettséget vállal arra, hogy különös figyelmet fordít az EU legkülső régióinak szerepére, szem előtt tartva az éghajlatváltozásnak és a természeti katasztrófáknak való kiszolgáltatottságukat, valamint a biológiai sokféleségben és a megújuló energiaforrásokban rejlő egyedülálló értékeiket.

A tengerparti térségek helyreállításának támogatása érdekében a Bizottság arra törekszik, hogy:

- segítséget nyújtson a városoknak és a régióknak a zöld és digitális átállás helyi szintű irányításában, valamint az uniós alapok és ösztönzők teljes körű kiaknázásában. A Bizottság **támogatási csomagot** („Helyi zöld megállapodások terve”), valamint **stratégiai iránymutatást** (például az „Intelligens városok kihívása”) fog kidolgozni. Szorgalmazni fogja, hogy a tagállamok a tengermedencékre vonatkozó stratégiákat és a makroregionális stratégiákat beépítsék az uniós alapok programozásába⁵⁹,
- uniós alapok felhasználásával kívánja előmozdítani és támogatni **a tengeri és a tengerparti ökoturizmus** fejlesztését. Az uniós támogatás célja a kontinens sokszínű tengeri örökségének bemutatása, a turizmus intelligens kezelése, a kínálat diverzifikálása és a szezonon kívüli turizmus kiterjesztése,
- 2017. évi közleményével⁶⁰ összhangban továbbra is **támogatni kívánja a legkülső régiókat** abban, hogy megragadják a nagy kiterjedésű kizárólagos gazdasági övezeteik kínálta lehetőségeket, megvédjék rendkívül sokszínű ökoszisztémáikat, kidolgozzák a kék gazdaságra vonatkozó saját stratégiáikat, valamint kicserélik a bevált gyakorlatokat az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos közös kihívásaik kezelése érdekében,
- folytatni kívánja a **szomszédos és a bővítési országokkal** fenntartott különleges kapcsolatra irányuló befektetést annak érdekében, hogy az EU-val fenntartott kapcsolatokat javító, kék gazdasági ellátási láncokat alakítson ki (a kereskedelempolitika felülvizsgálatáról szóló közleménnyel összhangban). A Szomszédos, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz, az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz és más uniós alapok továbbra is támogatni fogják az együttműködési kezdeményezéseket, nevezetesen az Unió a Mediterrán Térségért fenntartható kék gazdaságról szóló, második miniszteri nyilatkozata⁶¹, a déli szomszédossággal megújított partnerség⁶² és a Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv megvalósítása érdekében.

4.4. Tengeri védelem

A biztonságos és védett tengeri térség előfeltétele az olyan uniós stratégiai érdekek megőrzésének, mint a hajózás szabadsága, a külső határok ellenőrzése vagy az alapvető

⁵⁸ Az ENSZ Idegenforgalmi Világszervezete (UNWTO): „Principles for the transition to green travel and tourism economy” [A környezetbarát utazási és idegenforgalmi gazdaságra való átállás elvei].

⁵⁹ SWD(2020) 206 final.

⁶⁰ COM(2017) 623 final.

⁶¹ <https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>

⁶² JOIN(2021) 2.

anyagokellátása, valamint a gazdasági tevékenységek és a polgárok védelme a tengeren és a szárazföldön egyaránt.

Az EU tengeri védelmi stratégiája és az ahhoz kapcsolódó cselekvési terv együttműködésen alapuló válaszlépéseket határozott meg a jelenkor belső és külső tengeri védelmi kihívásaira. Az egyik ilyen kihívás a környezetbiztonság, amely magában foglalja az éghajlatváltozás előrejelzését és kezelését, valamint az illegális kibocsátások, a hulladéklerakás, a balesetek és más környezeti kockázatok megelőzését. Az információcsere – ideértve a lokális, légi és műholdas adatok cseréjét – kulcsfontosságú tényező a biztonsági kihívások kezelésében, a tengeren folytatott illegális tevékenységek megelőzésében és a jogszabályok érvényesítésében. A parti őrségi feladatok terén a három kulcsfontosságú uniós ügynökség⁶³ közötti együttműködés jelentős méretgazdaságosságot eredményez azáltal, hogy csökkenti az átfedéseket, többcélú műveleteket alakít ki, valamint légi járműveket és hajókat oszt meg a kutatási és mentési műveletekhez, az olajszennyezés elhárításához stb. Az Európai Bizottság az információcsere javítása érdekében közös tengerfelüyeleti információmegosztási környezetet (CISE)⁶⁴ fejlesztett ki.

A CISE lehetővé teszi a több polgári és katonai ágazat (a tengeri közlekedés biztonsága, a halászati ellenőrzés, a tengerszennyezés elhárítását célzó készség és a szennyezés elleni fellépés, a tengeri környezet védelme, vámügyek, határellenőrzés, általános bűnüldözés és védelem) hatóságai és a nemzetközi hatóságok számára, hogy valós idejű információkat cseréljenek a tengeren előforduló bármely eseményről. A CISE alkalmazása önkéntes. Jelenlegi, 2023-ig tartó átmeneti szakaszát az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökség irányítja a tagállamokkal és más uniós szervekkel szoros együttműködésben. Az Ügynökség további feladata, hogy a Kopernikusz tengerfelüyeleti szolgáltatása keretében műholdas termékeket szállítson le.

A Bizottság:

- javaslatot fog tenni arra, hogy az uniós tengerfelüyeleti hatóságok közötti teljes körű információcsere létrehozása érdekében – az átmeneti szakasz eredményeinek függvényében – 2024-ben **bevezetésre kerüljön a CISE üzemeltetési** szakasza.

4.5. A fenntartható kék gazdaság előmozdítása külföldön

Az Európai Unió fenntartható kék gazdaságának előmozdítása nem állhat meg határainknál. A kék gazdaság számos értéklánca globális, és ki van téve a globális versenynek, és az uniós gazdasági szereplők világszerte folytatnak üzleti tevékenységet. Ezért nemcsak az a felelősségünk, hogy megvédjük az EU piacát a fenntarthatatlan termékektől és gyakorlatoktól, hanem az is, hogy a globális piacon egyenlő versenyfeltételeket teremtsünk az uniós vállalkozások számára, valamint előmozdítsuk az EU szakértelmét, a környezetvédelmi fellépést és a jogállamiságot.

A 2016-ban elfogadott nemzetközi óceánpolitikai irányítási menetrenddel⁶⁵ és az ENSZ Tengerjogi Egyezménye által létrehozott jogi kerettel összhangban a Bizottság továbbra is megteremti nemzetközi szinten a fenntartható kék gazdaság feltételeit. Az uniós partnerségeken és megállapodásokon belüli fenntartható tengerfejlesztés, valamint a regionális halászati gazdálkodási szervezeteken belüli fenntartható halászat előmozdítása révén továbbra is törekedni fog arra, hogy tudományos alapokon folyjon az óceánok

⁶³ EMSA, EFCA és Frontex.

⁶⁴ <http://emsa.europa.eu/cise.html>

⁶⁵ SWD(2016) 352 final.

természeti erőforrásaival való gazdálkodás, többek között a halászat. A Bizottság az uniós szabályozások értelmében folytatja az illegális halászat elleni küzdelmet, valamint a tengeri eredetű élelmiszerekkel kapcsolatos csalások elleni küzdelmet. Fenntartható halászati partnerségi megállapodásai révén továbbra is javítja a halászati irányítást a partnerországokban, és elő fogja segíteni a helyi gazdaságok fejlesztését.

A nemzetközi tárgyalások során az EU-nak ki kell állnia azért, hogy a nemzetközi tengerfenéki területeken addig ne valósuljon meg ásványkitermelés, amíg nem irányult kellő mértékű kutatás a mélytengeri bányászat tengeri környezetre, biológiai sokféleségre és emberi tevékenységekre kifejtett hatására, nem történt meg a kockázatok értelmezése, illetve olyan technológiák és üzemeltetési eljárások kifejlesztése, amelyekről bizonyítható, hogy nem okoznak jelentős kárt a környezetben.

A Bizottság:

- a **biológiai sokféleségről szóló ENSZ-egyezmény** részes feleinek 15. konferenciáján ki fog állni a 2020 utáni időszakra vonatkozó, ambiciózus globális biodiverzitási keret mellett, amely megvédi és helyreállítja a tengeri ökoszisztémákat és élőhelyeket, és amely globális megállapodást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a világ tengeri területeinek legalább 30 %-a védelemben részesüljön,
- a nyílt tengeri erőforrások megőrzésének és fenntartható hasznosításának előmozdítása érdekében az ENSZ Tengerjogi Egyezménye részes feleinek negyedik kormányközi konferenciáján támogatni fogja a **nemzeti joghatóságon kívül eső területek tengeri biológiai sokféleségéről szóló** ambiciózus, jogilag kötelező erejű **megállapodás** megkötését,
- irányítani fogja a **műanyagokról szóló globális megállapodás** elérésére irányuló törekvéseket, valamint elő fogja mozdítani a műanyagokra vonatkozó körforgásos gazdasági megközelítés alkalmazását, amely globális szinten megteremtené a műanyagszennyezésre adott határozottabb és összehangoltabb válaszlépés alapjait,
- folytatja az arra irányuló erőfeszítéseket, hogy – a 14.6. fenntartható fejlesztési cél teljesítése érdekében – sikeresen lezáruljanak azok a Kereskedelmi Világszervezet keretében folytatott többoldalú tárgyalások, amelyek tárgya a halászati támogatások túlzott kapacitáshoz és túlhalászáshoz hozzájáruló formáinak betiltása, valamint a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászathoz hozzájáruló támogatások felszámolása,
- az Antarktisz Tengeri Élővilágának Védelmével Foglalkozó Bizottságban minden diplomáciai erejét és kapcsolatát beveti annak érdekében, hogy megegyezés szülessen három hatalmas, védett tengeri terület kijelöléséről a Déli-óceánon (kelet-antarktisz tenger, a Weddell-tenger és az Antarktisz-félszigetet övező vizek),
- **támogatni fogja a nem uniós országokat** a fenntartható, inkluzív és méltányos kék gazdaságuk előmozdításában és diverzifikálásában. A rendelkezésre álló számos finanszírozási forrásból pénzügyi támogatást fog biztosítani ahhoz, hogy a fenntartható kék gazdaságra vonatkozó megközelítés beépüljön az óceánpolitikai irányítással kapcsolatos világszintű együttműködésbe. A Bizottság az **EU–Afrika kék munkacsoport** létrehozását is mérlegelni fogja,
- az ökoszisztéma-helyreállítás ENSZ-évtizedéhez és az ENSZ fenntartható fejlődéssel összefüggő óceánkutatói évtizedéhez (2021–2030) hasonló **többoldalú**

kezdeményezéseket fog támogatni, különösen az óceánmegfigyelési, az óceánmodellezési és az adatmegosztási infrastruktúra vonatkozásában,

- az UNESCO kormányközi oceanográfiai bizottságával⁶⁶ folytatott együttműködés keretében nemzetközi szinten elő fogja mozdítani a tengeri területrendezést,
- a nemzetközi óceánpolitikai irányítási fórum közelmúltban folytatott konzultációinak és ajánlásainak fényében aktualizálni fogja **nemzetközi óceánpolitikai irányítási menetrendjét**. A menetrendnek biztosítani kell, hogy a kék gazdaság védje és ne károsítsa a tengeri ökoszisztémát, elő kell mozdítani az átlátható és inkluzív döntéshozatalt, valamint javítani kell a társadalmi fenntarthatósági normákat.

5. KÖVETKEZTETÉS

Ez a közlemény a Bizottság erre az évtizedre vonatkozó tengerpolitikai javaslatait terjeszti elő azzal a céllal, hogy az óceángazdaságban megvalósuljon az európai zöld megállapodásban előírányzott átállás. A hamarosan megjelenő „Óceánok, tengerek és vizek” küldetés ennek a menetrendnek a kiegészítése lesz. A Bizottság az előterjesztett menetrend és intézkedések végrehajtása érdekében együtt fog működni az Európai Parlamenttel, a Tanáccsal és adott esetben más uniós intézményekkel. A Bizottság a tengerpolitikai kérdésekben érdekelt felek mindegyikét meg fogja szólítani, hogy velük együttműködésben igazságos és méltányos módon alakítsa ki a fenntartható kék gazdaságot.

⁶⁶ „Joint roadmap to accelerate Maritime/Marine Spatial Planning processes worldwide” [Közös ütemterv a tengeri területrendezési folyamatok világszerte történő felgyorsításához], 2017. március.